

Yazar Musa Dedei İle Kalemı Üzerine

– F.Ç.Kabadayı · 25 Temmuz 2016

Yazmak ne kadar ustalıkta, okumak da o kadar ustalık gerektirir.

MUSA DEDEİ

Belki denizsiz bir kasabada, belki martların titremediğı iklimlerde, belki de yine bu şehirde... Tıpkı ilk karşılaştığımız günkü gibi, farkında olmadan tanıdık, birbirine aşına bakışlarda... Ama bir gün mutlaka karşılaşır gidenlerle kalanlar. Oysa çocuklar... Bir yanı yarım kalmış bir hayatın mahpusluğunu paylaşırlar..."

Bu hafta aslen İğdır'lı olup İstanbul'da ikamet eden, yukarıdaki paragrafın güzel kalemin sahibi bir yazar ağabeyimizle söyleşideyiz. Yazar TV programcısı Musa DEDEİ. Tahran üniversitesi mezunu yazarımızın Ateşte Açan Çiçekler, Kırık Gül, Cennete Giden Yol Namaz isimli yayınlanmış eserlerinin yanında şairliği de var. Onu mütevazılığı, sosyal ve kültürel faaliyetleri, kaleminin doğruluğu ile biliyoruz. Daha yakından tanımak istedik, sağ olsun bizi kırmadı. Bakalım neler konuşmuşuz?

Hoş geldiniz Musa Üstadım, öncelikle teşekkür ediyorum vakit ayırdığınız için. Musa DEDEİ bizim tarafından bakınca maşallah dedirten bir insan... Hem yazdıklarınız hem davranışlarınızla örnek teşkil eden toplumu aydınlatan birisiniz. Kimdir Musa DEDEİ, bize kendinizi anlatır mısınız?

Öncelikle beni de sayfanıza kabul edip bu söyleşide yer verdiğiniz için minnettarım ve teşekkür ederim. İltifatlarınız beni gerçekten duygulandırdı, bundan dolayı da ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Musa DEDEİ, İğdır'da mütevazi bir evde sabah ezanı okunurken 1963 de dünyaya gelen ve gözlerini dedesinin okumuş olduğu Kur'an sesiyle açan biridir. Çocukluğumdan beri aile geleneği olan din'i, manevi ve ahlaki dersler alarak büyümüş biriyim. Büyük babamın kardeşi alim olduğundan dolayı şanslı biri olduğumu söylemek isterim. İlk, orta ve lise eğitim dönemlerim İğdır'da geçti. 1980 yılında Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesini kazandım. Maalesef o tarihlerde ülkemizi bir kara bulut sarmış, ülke halkını siyasete sürüklemişti. Siyasetin ağırlık bastığı o dönemlerde okumam da zorlanmış, eğitimim yarıda kalmıştı. 1982 de iran da okumaya karar verdim ve öylede yaptım. Bir çok eğitim aldım.

Musa DEDEİ bazen çocuk olur, bazen ise büyümüş bir çocuk, yani, her zaman çocukluk yanıma öne çıkar. Belki de ben bundan dolayı hep başarılı olmuşumdur. Ayrıca, Arapça, Farsça dersler de aldım. Bunun yanında felsefe derslerine de katılıyordum. Almış olduğum ilmin zekatını birilerine öğretmekle gidermeye çalıştım ve hala da ilmimin zekatını vermeye devam ediyorum. TV programlarıyla, konferanslarıyla, her yaz tatili çocuklarımıza vermiş olduğum Kur'an ve manevi derslerle, yazdığım kitaplarla hizmet vermeye çalışan biriyim.

Yazmaya ne zaman başladınız üstadım? İlk eserinizin hazırlanma aşamasını, o zamanki duygularınızı hatırlıyor musunuz? Neler hissettiniz?

1990 lı yıllar da üç kitap yazmıştım, ama bütün çabalarım rağmen basıma verememiştim. Maalesef bilgisayar diski bozulduğundan dolayı onları kaybetmiştim. Bir zamana kadar yazmaya küsülü kaldıktan sonra yazmaya başladım. Biliyorsunuz yazarların çoğunun ilk kitabı şiir olur. Galiba bu bir kendini sınama gibi bir şeydir. Hiç unutamıyorum, ilk şiirimi eşime yazmıştım. Bu şiirim de eşimi gül, kendimi ise diken olarak anlatmıştım. Ama eşim diken kendisi zannetmiş benimle bir ay konuşmamıştı. Bende her sabah kalktığımda işe gitmeden bir dörtlük yazar eşimin göreceği yere koyar çıkardım. Evet, ikinci kitabım şiir oldu, adını da “ Kırık Gül” koydum. Çok heyecanlanmıştım, anlatılmaz bir duygu.

Zeynebiye TV’de Şairin Dili isimli bir program yapıyorsunuz, programın içeriği ve yayınlanma saatleri hakkında bilgi verir misiniz?

Evet, ilk Televizyon programım “Şairin Dili” ile başladı. Amacım, böyle programlara çıkmayan, ya da çıkamayan şairleri bulup halka tanıtmak ve onlara cesaret vermektir. Hedefime ulaşmak için önce buradan başlamam gerekiyordu. İki sene her hafta program yaptım, Bayağı yol sarf ettim tecrübelerime tecrübe kattım. Bu hedefimin ilk aşamasıydı. İsteyen internet’ten Zeynebiye TV Musa DEDEİ Şairin Dili sayfasından izleyebilirler.

Şairlik başlı başına bir dünya... Takdir edersiniz ki bu şiir hayli gündemde. Şiir sizce nedir ve Musa DEDEİ hangi tür şiirlere ağırlık verir?

Şairlik kolay zanaat değildir. Şiir bir insanın o an ki duygularını kaleme alması demektir. Şiir, bazen çiledir, bazen derttir, bazen mutluluktur, huzurdur, hasrettir, aşkını duygularını bastırmaktır. Bazen kahramana destan olur, bazen ölene ağıt. Bu gibi örnekleri çoğalta biliriz. Bunu yapmak içinde ustalık gerekir. Okumada usta, düşünmede usta, duygularıyla oynamada usta ve yazmada usta olmak. Şiir yazmak başlı başına bir çiledir. “Şairlik başlı başına bir dünyadır,” denmesinin sebebi çok okumakta, çok gezmekte, çok dinlemekte ve yaşam tarzlarını dikkatlice incelemekte yatar. İşte şiirin ve şairin dünyası bu olmalıdır.

Örnek aldığınız kalemler var mı? En beğendiğiniz birkaç şair yazarın ismini öğrenebilir miyiz?

Elbette ki her şairin örnek aldığı ustası ve okuduğu kitapları vardır. Benim de hayranlıkla örnek aldığım şairler, ozanlar vardır. Eserlerini de hayranlıkla okurum. Bunlardan biri de, merhum: Aşık Yusuf Kemter'dir ki çoğu şiirlerimde ilham kaynağım olmuştur. Seyit Muhammed Hüseyin Şehriyari, Şirazi Hafız Divanını okuduğum (724, 791) tarihleri arasında yaşamış dünyaca tanınmış olan meşhur Hafız'ı Şirazi, İlhan Berk, Cemal Süreya, Orhan Veli, ve İran'ın önde gelen, bilim ve edebiyat çevresinin tanınmış simalarından ve şairlerinden biri olan Prof. Dr. Kavus Hasanli. Tabi ki bir çok üstatlar da vardır. Buradan sizin vesilenizle, güzel eserler bırakıp dünyadan göç eden böyle güzel insanları, rahmetle yad ediyorum.

Yazar olmak isteyen adaylara önerileriniz neler olur?

Biliyorsunuz ki yazarlık bir sanat işidir. Siz de bu işin içindesiniz, bilirsiniz. Nasıl ki bir ekmek ustası hamuru önce mayalayıp biraz beklettikten sonra fırına atar pişer sonra ekmek şeklini alırsa; bir yazar da çokça okuyup, araştırıp ve kendi bilgilerini de katıp, mayalanmış bir hamurun ekmeğe dönüştürüldü gibi kitap haline getirir ve okuyucularına sunar. Bunda da ustalık ister. Yazar olmak isteyen kardeşlerime naçizane tavsiyem; her konuda okuyup araştırınlar. Okuduğu kitaplar onlara bilgi olarak geri dönecektir.

İğdir'a sık olmasa da gidiyorsunuz? İğdir'ın kültürel gelişimi için neler söyleyebilirsiniz? Şahsen ben son yıllarda birçok ile göre çok daha iyi olduğu kanısındayım. Siz neler söylersiniz? İğdir için projeleriniz var mı?

İğdir'da edebiyat sanatını tanıtmaya ve sevdirmeye çalışmaları yapıldığını biliyorum, ancak, uzaktan izleme şansım olmuştur. İğdir bir kültür şehridir, nasıl diye sorarsanız; yaşayanların bir kısmı Azerbaycan, bir kısmı ise İran kültüründen gelen Türk soyundan olan bir halkın evlatlarıyız. Tarihle destan yazan bir nesilden geliyoruz. İğdir, ülkemize bir çok değer kazandırmış bir ildir. Öyleyse, böyle değerleri ve çok değerli eserler kazandıranları yüzeğe, yani ön saflara çıkarmak gerekir. Örneğin, her yıl belirli bir günde İğdir'lı sanat ve kültürle uğraşan üstatlarımızı bir araya getirip hem etkinlik hem de toplantılar düzenlenmelidir. Bu bir sene içerisinde sanat ve kültürel olarak nasıl bir çalışmaları olduğunu ve yazmış oldukları eserlerini tanıtmalı ve tanıtılmalıdır. Maalesef benim gözlemlediğim kadar ki! Bunu bazı yazar ve şair arkadaşlarımda ara ara dile getiriyorlar, İğdir'da yapılan etkinlikler de İğdir'lı şair, yazar pek

görülmemektedir. Olsa da parmakların sayısını doldurmayacak kadardır. Halbuki böyle etkinliklerin ev sahipliğini İğdır'lı sanatçılar yapmalı ve salonun yarısı onlarla dolmalıdır. Mesela, yerel gazete, dergi sosyal medya ve İğdır'ımızın şu an aktif olan İğdır FM radyosundan neden faydalanılmasın? Aynı şey, ülkemizin her tarafında da geçerlidir. Böyle önemli vesileler kullanılmazsa kültür ve sanatta geri kalırız veya hissettirmeyecek kadar yavaş ilerleriz, yavaşladığını da görüyorum. Benim hedefim de ilk olarak büyük üstatlarımızın vesilesiyle İğdır'lı şair ve Yazarları bir araya toplamaktır. Bunu da İstanbul'da yaşayan üstatlarımızla beraber ilk adımı attık sık sık toplantılar düzenlemekte ciddi istişareler yapmaktayız. Geçen yıl üç günlük program için İğdır'a davet edilmiştim. Programımın dışında, sağ olsun sayın Av. Nahide Ova öncülüğünde bir toplantı ayarlandı. Daha önce de sayın, Nahide Ova ile düzenlemiş olduğum Şairin Dili programında konuğum olmuştu. İğdır halkının, sanat ve kültüre vermiş olduğu önemi hakkında konuşmuştu. Bu toplantıda, İğdır'ımızın değerli şahsiyetleri olan Şair ve Yazarları ile tanıştım. Orada gözlemlediğim en önemli konu, bir araya gelememe ve kültür sanata ciddi olarak yaklaşamamaktı, yani ciddi bir tanıtma eksikliği vardı. Çünkü, ellerinde imkanları çok azdı. Mesela haklı olarak bir kültür evi istiyorlar. Bu da birlik ve beraberlikle olur. İmkanları kadarıyla İğdır'ımızı tanıtmaya çalışıyorlar, buradan teşekkürlerimi, saygı ve sevgilerimi gönderiyorum.

Musa DEDEİ'nin geleceğe dair planları nelerdir, hedefine ulaştı mı?

Bir önceki sorunuzda değinmiştim. Musa DEDEİ'nin hedefinde, zorda olsa sanatçı hemşerilerini bir çatı altında toplamaktır. Sonra da ilimize, ülkemize ve dünyaya kendilerini ve eserlerini tanıtmaktır. Belki bazı arkadaşlar: "olmayacak hayal peşindesin," diye düşünene bilirler. Ama ben: "neden olmasın!" diye adım attım ve o hayali gerçekleştirmek için ben ve arkadaşlarım çaba göstermekteyiz.

Kitaplarınız hakkında biraz bilgi alabilir miyiz? Okurlarımız nereden ulaşabilir?

Kitap yazmadan önce çok okur, çok araştırırım. İlk kitabımı yazmadan önce ilahiyat okuduğumdan dolayı bilgim vardı. Bu bilgilerinin desteğiyle Cennete Giden Yol Namaz kitabını yazdım. Ayet hadis ve kendi yorumlarımla namazın insan hayatında ne kadar önemli olduğunu anlatmaya çalıştım. Okuyuculara sıkıcı olmasın diye kısa ve şiirlerle destekledim, harika bir kitap ortaya çıktı. Birçok olumlu tepkilerde aldım buda beni mutlu ediyor. İkinci kitabım – Kırık Gül- adında şiir kitabım oldu, Kur'an a ve hadislere dayalı olarak Allah'ı, Peygamberi ve Ehlibeyt ini anlatmaya çalıştım, her yazdığım şiirimin bir delili ve gerçekliği vardır. Üçüncü ve dördüncü kitaplarım ise – Beyaz Gül ve Siyah Gül- adında genellikle gençlere yönelik şiir kitaplarım oldu. Son kitabım -Ateşte Açan Çiçekler- adında roman kitabım oldu. Yıkılan bir ailenin dramını ve darmadağın olan babanın yeniden ailesini bir araya getirmek için ortaya koyduğu çabası anlatılmaktadır. Sanırım bu kitabım hedefine ulaşmıştır. Bir çok olumlu ve teşekkür

mesajları almaktayım. Kitaplarımın okunması, aldığım olumlu tepkiler beni yeni bir roman yazmaya teşvik etti. Şimdi yeni bir roman üzerinde çalışmaktayım. Sanıyorum bu kitabım da okurlarıma faydalı olacaktır. Kitaplarımı Facebook sayfamda paylaştığım yayın evlerinden alabilirler.

Mary Montagu: "Vicdan adaletin en iyi vekilidir," der, katılıyor musunuz? Sizce vicdan nedir?

Aslında ben: "Vicdan muhakemesinde oturan hakim en güzel vekildir" demek isterim. "hakim" burada "adaletin" simgesidir. Elbette ki İngiliz yazar Mary Wortley Montagu'nun söylemiş olduğu "Vicdan adaletin en iyi vekildir, " bu meşhur sözüne katılmamak olmaz. Doğru söze ne hacet, 1689 ile 1762 tarihleri arasında yaşayan yazarın, o dönemlerde de adalete ve vicdana ihtiyaç olduğunun göstergesidir. Adalet her zaman vicdanla beraber olmalıdır.

Yazmak için kendinize belli zaman ayırır mısınız yoksa her fırsatta mı yazarsınız?

Yazmak için özel bir saatim vardır. Her gün sabah namazından sonra bilgisayarımın karşısına geçer, saat 10.00 a kadar çalışırım, sonra da işime giderim. Buna bir programlı çalışma da diyebiliriz.

Şiir için ilham şart mıdır, bilgi ve çalışma mı gerekir?

Ben her yerde şiir yazamam. Ancak, sakin bir yer olmalıdır. En güzel yer evimdir, ve şiir yazmanın en özel saati ya gece geç vakitte, ya da sabah erken saatleridir. Yazmadan önce kitapları kurcalarım. Sonra yazacağım şiiri hayal ederim, sonra kalbime, sonra gönlüme, sonra dilime ve nihayetinde kalemime dökerim.

Belki şaşıracaksınız ama ben ilhama inanmayanlardan biriyim! Şiir yazmak okumakla olur. Çok kitap okursun, ve şiir yazmak istenildiğinde, okuduğun kitap bilgilerini hatırlar öyle yazarsın. İşte size ilham. Böyle davranış en doğru olanıdır. Çünkü, okuyucuyu hem eğitmek, hem de okurken bir ders vermek gerekir, bunun da en doğru olanı bolca okumaktır. İyi bir şair, bir kitabın tamamını bir dörtlülle anlatandır.

Konferanslarınız hakkında bilgi veriri misiniz?

Böyle programlar çok önemlidir. Bir konferansa davet edildiğimde, önce konusunu ve içeriğini öğrenirim. O konu hakkında bilginin haricinde bilgi toplarım. Dinleyicilerin kabullenecek dilden bir sunum hazırlarım. Günler önceden hazırlığa başlarım. Böyle çalışmak beni başarılı kılıyor.

Sizinle sohbet etmek bilgi sahibi olmak, diğerk dünya için de menfaatli bilgileri öğrenmek demek. Öyle ki bu yaz çocuklarımıza verdiğiniz derslerle bunu bir kez daha ispatladınız. Muhabbet dediğimiz faydalı olmalı ki devamı gelsin. Bu hususta neler söylemek istersiniz?

Bu konuda söylenecek çok sözüm olabilir! Sadece şunu düşünürsek bize yeter; “biz dünyaya manevi bir güçle gönderilmedik mi?” Tam tersini düşünürsek; “manevi bir güçle de gideceğiz.” Önemli olan bu iki olgu arasında yaşam tarzı. “siz gördüğünüz çukura bilerek kendinizi atar mısınız?” Tabi ki Hayır. Çünkü, önünüzdeki çukuru görüyorsunuz, bunu önceden de görmüşlüğünüz vardı. Ve bu bildiğinizi ve önceden gördüğünüzü evlatlarınıza veya okulda öğrencilerinize söylersiniz ki (öğretirsiniz) sizin gördüğünüz o çukura düşmesinler diye. İşte ben de hayat tecrübem de yaşadıklarımı ve okuduklarımla ilmini, henüz hayata yeni merhaba diyen yeni nesil çocuklarımızı bilgilendirmek için, Rabbim nasip etti 10 yıldır her yaz tatilinde çocuklarımıza ders ve dersler veriyorum. Tabi ki, Kutsal Kur’an öğretimiyle beraber; ahlak, davranış, anne ve babaya saygı sevgi, halk arasında ki davranışlar ve yaşam tarzları, bazen oyunla, bazen de ciddi bir şekilde öğretmeye çalışıyorum. Bu arada eğitici hikayeler ve şiirler de okuyorum. Derslerimin akıcılığını duyan veliler de derslerime severek katılmaya başladılar. Bir okul ortamı değil de, herkes evinde oturmuş sohbet dinliyor gibi bir ortam hissettirmeyi başardım çocuklara. Arada bir piknik ve eğitici gezilerimiz de oluyor. Bundan dolayı çocuklar beni çok seviyor. Tabi ki büyükler arasında da ara ara böyle ortamlar oluyor. Ben, dinleyen, öğrenen ve öğretmeyi seven biriyim.

Musa Dedei üstadımızın okurlarımıza iletmek istediği bir konu var mı?

Yazmak ne kadar ustalıkta, okumakta o kadar ustalık gerektirir. Okuduğu kitaptan kendi hayatına bir şeyler alabiliyor mu? Ona baksınlar. Her kitabın bir ruhu vardır ve canlıdır, okuyucuyla konuşur, bazen dertlerine bir çare, bazen ise hayatlarına renk kazandırır. Kitap insana hayat kazandırır. Bir hatıramı anlatmak istiyorum: daha bir kaç gün önceydi okuyucumdan bir mesaj aldım. “Aile içerisinde huzursuzluğun olduğunu, büyük bir bunalım yaşadığını, hatta çok kötü duygular yaşadığını ve şimdi elimde sizin yazmış olduğunuz roman kitabını okuduktan sonra kötü duygularımın değiştiğini” ifade ediyordu. Kitap insanın en iyi dostudur. Kimse araya girmeden daima okuyucuya bir şeyler kazandırır. Kariyer kazanmak bile okumaktan geçer.

Bir şiirinizi istesek bizimle hangisini paylaşırsınız?

TÖVBE

Ya Rabbi! Açtım ellerimi sana dua için
Biri çıktı karşıma şekli anlatılmaz biçim
Dedi ey ademoğlu bu nasıl bir seçim
Dua’ma engel oldu Rab’ be yöneldiğim için

Dedim kimsin ey yaratık? Dedi ben iblisim
Bir şey ararsan artık benden istemelisin
Sen bana yönelen dinden çıkan birisin
Kabul olmaz ki duan tövbe etmemelisin

Secde etmek istedim, seccademi çekip aldı
Tövbe ye yönelirken Kur'ana da saldırdı
Kalbimdeki azıcık İmanı, ateşle yaktırdı
Haktan uzak kalmak, işte böyle azaptı

Uykudan uyandım, gördüm bu bir rüyadır
Büyük bir ders almıştım, dinim bana hayadır
Tövbe mi tazeledim, son nefese kadardır
Allah bizi ayırmasın, Kur'an bize şifadır
(Musa DEDEİ; Kırık Gül şiir kitabından)

Vakit ayırdığınız için yeniden teşekkür ediyor ve saygılarımızı sunuyoruz efendim. Edebiyat alanında da başarınız daim olsun inşallah.

Bende bu nazik davetiniz ve davranışından dolayı teşekkürlerimi arz ediyor, okuyuculara daha çok eserler kazandırmanızı Allah'tan temenni ederim. Size ve okuyucularınıza saygı ve sevgilerimle, Allah'a emanet olunuz.

(Fotograf: İğdırlı Şairler edebiyat toplantısında: Şair Yazar Musa Dedei, Şair Yurtseven Şen, Şair Tolga Kenan Aras)